

Rolf Heitmann
Handicaphjælper, musiker, Ph.D.
20 84 34 70

Ikast 2/10 2014

Ny spørgeundersøgelse: Overenskomst til handicaphjælpere?

En spørgeundersøgelse blandt handicaphjælpere ansat i BPA-ordning (Borgerstyret Personlig Assistance) viser, at en overvældende majoritet på 85 % af hjælpere ønsker overenskomst, men at kun 20 % faktisk har overenskomstsikrede løn- og arbejdsforhold. (Se den fulde undersøgelse her: <https://da.surveymonkey.com/results/SM-XSFSWRJL/>).

Denne tydelige statistik giver anledning til at spørge, hvorfor 80 % af en faggruppe på flere end 5000 lønmodtagere ikke skal have adgang til arbejdsmarkedsrettigheder, der af så godt som alle danskere opfattes som en fuldstændig selvfølgelighed og som en grundpille i den danske model.

Discount-overenskomst for dyr

Årsagen til at kun en femtedel af de BPA-ansatte handicaphjælpere har overenskomst er, at 80 % af landets kommuner ikke vil lægge nok i lønningsposen til, at hjælpere og arbejdsgivere (dvs. de handicappede eller deres BPA-administrationsfirma) kan tiltræde den eksisterende handicaphjælperoverenskomst. Dette på trods af at denne overenskomst er en discount-overenskomst, der ikke engang er så dyr som overenskomsten for uddannet social- og sundhedspersonale, som er den lavest lønnede gruppe i det kommunale lønsystem (Lønramme 11). FOA har opgjort, at de fleste kommuner, alt efter hvor i landet man bor, aflønner deres BPA-hjælper 4,7-6,1 % lavere end uddannet social- og sundhedspersonale i lønramme 11. Handicaphjælperer ansat i BPA tjener altså mindre end dem, der tjener mindst i kommunen, selvom de arbejder med landets sværest handicappede borgere og dagligt skal løse plejeopgaver, der er mere ansvarsfulde og kompetencekrævende end dem, uddannet social- og sundhedspersonale (normalt uddannede hjemmehjælpere) skal og må løse.

Indirekte ansat

Denne kommunale løndumping på BPA-området er mulig, fordi BPA-hjælperen officielt ikke er ansat af kommunen, selvom det er kommunen, der betaler hjælperens løn. I en BPA-ordning udbetaler kommunen handicaphjælperens løn som et "kontant tilskud" til den handicappede borger, der har fået bevilliget BPA'en. Det er så borgeren selv, et administrationsfirma eller en forening, som borgeren entrerer med, der udbetaler lønnen til de ansatte og fungerer som arbejdsgiver. Dette skaber en kompliceret konstruktion, hvor der er fire instanser på spil i hjælperens arbejdsliv i stedet for de normale to (arbejdsgiver og ansat): den ansatte (hjælperen), BPA-indehaveren (den handicappede), arbejdsgiveren (BPA-administrationsfirmaet) og betaleren (kommunen). Hvordan skal handicaphjælperne opnå

rimelige løn- og arbejdsforhold, når den danske model er suspenderet på denne måde og arbejdssituationen er så splintret? Strejke kan vi ikke, da den stærkt handicappede borger, som vi plejer og hjælper, så ikke ville kunne få tøj på, komme på toilet, få medicin og mad, komme på arbejde/i skole etc. etc.

88,50 i timen julenat

Nævnte spørgeundersøgelse viser også, at 83 % af de deltagende handicaphjælpere enten er "uenige" eller "meget uenige" i, at denne lønforskel mellem direkte og indirekte ansat social- og sundhedspersonale kan kaldes for rimelig. Men det er ikke kun den fagligt ubegrundede underbetaling i forhold til sammenlignelige grupper, den er gal med. BPA-hjælperens kaotiske ansættelsesforhold fører også til, at kommunerne ikke kan modstå fristelsen til at operere på kanten af loven. Fx Aarhus Kommune (som er toneangivende i BPA-regi) udbetaler stik imod alle regler ikke fuld løn, når hjælperen overgår til aktiv tjeneste under rådighedsvagt. Da der ikke udbetales tidsbestemte tillæg til rådighedsvagt indebærer dette, at hjælperen skal udføre plejeopgaver fx søndag nat eller julenat for 88,50 kr. i timen.

Ny lov cementerer løndumping

I februar 2014 fremsatte socialministeren "L 147 Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om socialtilsyn" (<http://www.ft.dk/samling/20131/lovforslag/L147/index.htm#dok>), der bl.a. skal indføre et ensartet "takstsystem for udmåling af tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance", fordi det også har været et problem med den overkomplicerede BPA-ordning, at stort set alle kommuner har aflønnet deres hjælpere forskelligt. Lovforslaget blev mødt med en storm af protester (kan ses som "bilag" under ovenstående link til lovforslaget) fra hjælpere, handicappede, og lønmodtager- og endda arbejdsgiverorganisationer, fordi den foreslåede, statsdikterede takst fastholder BPA-hjælpernes løn på de nævnte 4,7-6,1 % under det lavest lønnede social- og sundhedspersonale i det kommunale lønssystem. Dette betyder, at det fortsat vil være umuligt for handicaphjælperne i BPA-ordninger at få overenskomst! Proteststormen kulminerede i, at FOA og Dansk Erhverv i forening bad politikerne om at udskyde loven et halvt år, så der kunne finde en grundig analyse og forhandling af BPA-hjælpernes uigennemsigtige lønforhold sted. På et møde den 20. maj 2014 blev satspuljepartierne enige om at indstille til Folketingets Socialudvalg, at der ikke afgives betænkning over lovforslaget. Udvalget fulgte denne indstilling, og lovforslaget blev ikke fremmet til videre behandling i Folketinget. Første runde gik således til handicaphjælperne. Inden længe vil anden og afgørende runde gå i gang og handicaphjælperne i BPA er klar til at kæmpe endnu hårdere end før.

Beskedne krav

Vi kræver ikke meget. Vi ønsker retten til – og den reelle økonomiske mulighed for – at kunne tiltræde den eksisterende handicaphjælperoverenskomst. Denne overenskomst er yderst beskeden. Den er billigere for stat og kommune end de ufaglærte hjemmehjælperes! Det endda på trods af, at handicaphjælperne i Borgerstyret personlig assistance må og skal udføre plejeopgaver, der i det kommunale system skal varetages af SOSU-hjælper eller -assistenter.

Toppolitiker: "Naturligvis skal det være sådan"

Den 18. marts havde Folketinget første behandling af loven. Ikke uden en smule stolthed så jeg i TV et enigt Folketing prise BPA-ordningen som en succes. Ordningen giver svært

handicappede borgere selvstændighed, livskvalitet og ligestilling i forhold til borgere uden funktionsnedsættelse. Med de nye justeringer skal der bygges videre på succesen. Det var alle partier enige om. Vi handicaphjælpere er de varme hænder, der yder den borgernære service, som implementerer ordningen og muliggør succesen. Vi har et ofte mentalt, fysisk og teknisk krævende arbejde, som det langt fra er alle og enhver der har viljen og evnerne til at udføre. Stine Brix fra Enhedslisten spurgte Pernille Rosenkrantz-Theil, hvad Socialdemokraternes holdning er til, at der ikke udmåles tilstrækkeligt til, at man som arbejdsgiver for hjælperne kan vælge at tiltræde overenskomsten. Hertil svarede Pernille Rosenkrantz-Theil: "Naturligvis skal det være sådan, at de takster, der er på området, betyder, at man kan overholde en overenskomst. Ellers består den danske model og overenskomstsyste­met jo ikke længere. Så selvfølgelig vil Socialdemokratiet arbejde for, at der i taksterne ligger en mulighed for at overholde gældende overenskomster i Danmark".

(<http://muskelsvindfonden.dk/handicappolitisk-indlaeg/de-politiske-partier-er-positive-bpa/>).

For en moderne og fremtidssikret BPA-ordnings skyld – og for at de svært handicappede borgere ikke skal opleve (endnu flere) rekrutteringsproblemer til en unik jobtype, hvor den ansatte kommer 100 % ind i arbejdslederens privatliv og intimsfære – beder vi hjælpere nu om, at der sættes en stopper for de uordnede forhold for BPA-handicaphjælpere. Vi insisterer på, at Socialdemokratiet og satspuljepartierne sætter handling bag Pernille Rosenkrantz-Theils ord.